

TARTALOM.

I. Egyházi dolgozatok.

Ima nemzeti ünnepen. (Kossuth L. emlékezetére tartott ünne- pen.) PÉTERFI DÉNES	349
--	-----

II. Hittaniak, bölcselmiek.

A pápaság és a modern katholicismus. PÉTERFI DÉNES	1
Tanulmányok Luther irataiból (IV—VII.) VÁRI ALBERT 7, 143, 308	
Gyöngymondatok. (Ujkori írótól.) Gyűjtötte KISS MIHÁLY 47, 107, 277	
Különböző új szövetségi felfogások Jézusról (III.) KOVÁCS LÁJOS	65
A testvériség. BÖLÖNI VILMOS	77
Gondolatok. BR. PETRICHEVICH-HORVÁTH KÁLMÁN	165, 229
Vegyes házasságok és X. Pius pápa decretuma. FEKETE GÁBOR	185
Vallás, erkölcs és jog. DR. TÓTH GYÖRGY	197, 252
A modern katolikusok felelete a pápai encyclikára. (I—II.) PÉTERFI DÉNES	241, 297
Dolitzsch a vallás továbbfejlesztéséről. BARTÓK GÉZA	344

III. Nevelés és oktatásügyiek.

Család és iskola. KEMÉNY GÁBOR	31
Tanárbeiktatási ünnepély Tordán. (K—NY)	53
Tanárbeiktató ünnepélyt megnyitó beszéd. GÁL JENŐ	160
Unitárius tanárgyűlés. DR. KEMÉNY G.	180
Gymnasiumi igazgatók értekezlete (tr.)	181
Emlékünnepi bezáró beszéd. PAP MÓZES	224

IV. Életiratok, történelmiek.

Mária Terézia egyházpolitikája és annak következményei az unitárius egyházban. BODÓCZI SÁNDOR	20, 84
Egyháztört. adatok: CLXVIII. Püspöki vizsgálat Abrudbá- nyán 1648. jul. 27.-én	36
CLXIX. Agh István és testvérei közt esett osztálylevélnek mása. Közli: BODÓCZI SÁNDOR	39
Unitárius ítélet a várnai csatáról. (RÓRENCZ)	43
Pálffy Dénes. (Nekrolog.) PÉTERFI DÉNES	45
M. Farkas Sándor. (Nekrolog.) PÉTERFI DÉNES	46
Dr. Kóváry László. (Arczképpel.) KOZMA FERENCZ	121
Berde Mózsza emlékezete. PÉTER LAJOS	154
Reville Jean. (Nekrolog.) PÉTERFI DÉNES	173
Tizenöt prot. mű a XVI—XVII. százban. KANYARÓ F.	214
Abrugyi György könyvnyomtatónk zsoltárfordító-é? KANYARÓ FERENCZ	270
Comenius ismeretlen kiadásai. KANYARÓ F.	275
Albert János. (Nekrolog.) PÉTERFI DÉNES	351

V. Egyházi élet.

Ferencz József püspök beszéde a főrendiházban	162
Benkő Mihály felügyelő gondnok beszéde	227
Egyházfőtanácsai gyűlés:	
I. Ferencz József püspök megnyitó beszéde	320
II. Püspöki jelentés	325
III. Az Egyh. Képv. Tanács jelentése	331
IV. Az Egyh. Főtanács felirata a képviselőházhoz a „Ne temere” ügyben	337
V. Elintézett ügyek. V. M.	342

VI. Vegyesek.

Barabás Ábel új Petőfije. KANYARÓ F.	96
A meadvillei theol. intézet. KISS SÁNDOR	101

A liberalis vallásos mozgalom Indiában. BINAJ MOHON SEHA-	
NOVIS	104
Költemények. JÉKEY ALADÁR	153

VII. Irodalmi értesítő.

A magyar reformatió. Összeállította Tankó Béla. *Ism.* (R. K.) 50. Heltai Gáspár. *Irta* Borbély István. *Ism.* Rórencz. 109. Dante: A purgatorium. *Átirta* Cs. Papp József. *Ism.* (P. M.) 111. Új könyvek. *Ism.* 112. Felolvasások és közlemények a modern vallásbölcsezet és sociologia terén. *Irta* Perczelné Kozma Flóra. *Ism.* Péterfi D. 232. Babylonia és Assyria vallástörténete. *Irta* Rohoska József. *Ism.* 233. Papi vallás, laikus vallás. *Irta* Rohoska József. *Ism.* 234. Kolozsvári glossák. *Közzéteszi* Pálfi Márton. *Ism.* 234. Szemelvényes biblia. *Ism.* 235. Irodalmi pályázat. *Ism.* 235. A végzet és szabadakarat viszonya Sophokles drámáiban. *Irta* Kemény Gábor. *Ism.* (P. M.) 280. A néptanító küzdelmei az alkohol ellen. *Irta* Kriza Sándor. *Ism.* 281. Bibliai történetek a népiskolák III—IV. osztályai számára. *Irta* Tartsafalvi Albert. *Ism.* 281. A „Ne temere“ dec.-ről Momtanus fia. *Ism.* (e). 352. Héber nyelvtan. *Irta* Horvánszky Aladár. 352. Képes szent biblia. 353.

VIII. Aranykönyv.

Adományok a marosvásárhelyi templom építésére. 63, 118, 239, 364. Adakozás a bordosi templomra. 64. A székelyudvarhelyi unitarius templom építési és berendezési költségeire tett kegyes adakozások. 119, 183, 240. Adakozás a kolozsdobokai egyh.-körü pénztárra. 239. Adakozás a polgárdi-i egyházközségben. 240. Adományok a hódmezővásárhelyi templom építésére. 296. Ünnepi adakozás a polgárdi-i egyházközségben. 296.

IX. Külömfélék.

Dr. Bartók György 51. Magyarországon, Németországban. Strauss Dávid Frigyes. 52. Unitarius bejegyzés kalvinista bibliába. 53. A korondi templom elvétele 1719-ben. (Kanyaró F.) 54. X. Pius Syllabusa. Az olasz katolikus modernista folyóirat. 55. Loyson

Hyacinthe. Az ó-katholicismus. Chrysosthomos halálának 1500-ik évfordulója. 56. Jézus vallásos hite. A kijelentésről. 57. A középiskolai oktatásról. 58. Magyar nyelvünk felszabadulása. (Kanyaró F.) A kolozsvári unitárius kollegium könyvtárának érdekes könyvei. (Kanyaró F.) 59. A brit bibliák terjedése. Kálnoki Bedő Dénes †. 60. Ferencz Gyula †. Adorján Domokos †. 61. Az erdélyi ref. egyházkerület. A bibliának ujonnan felfedezett kézírata. 112. Az angol unitáriusok igazgatóválasztmánya. 113. A német róm. kath. theol. facultások. Loisy abbé kiátkozása. 114. A modern katolikusok. A róm. kath. országok katolikussairól. 115. A magyarországi unitarius egyház névtára. Az erdélyi nemzeti muzeum könyvtáráról. Tanári vizsga. Tanulmányi verseny. 116. Zeller Eduard †. 117. Dr. Kőváry László. Kegyelet. 174. A székelyudvarhelyi unitárius templom. 175. Az unitárius egyház állami segélyének ügye. 176. Vegyes házasságok kérdése a főrendiházban. 177. Régi tanulók összejövetele. 178. Az angol unitáriusok idei nagygyűlése. 179. Strauss Dávid Frigyes emlékszobra. 180. Gymnasiumunk. 181. Tudori szigorlat. Tanári szakvizsga. Konez Gyula †. 182. Pfleiderer Ottó. Vallás és vallási türelem. Theologiai tudományos kérdések. 236. A szabadelvű judaismus Amerikában. Szabadgondolkodók egyesületéről. 237. Értesítő. Tanári kinevezés. 238. Hellenismus és kereszténység. A bányai ág. ev. egyházkerület. 282. A dunántúli ref. egyházkerület 285. A németországi katolikusok congressusa. 287. A magyar róm. katolikusok országos gyűlése. 288. Országos vallásgegyenlőségi szövetség. Angliában. 289. Három marosköri unitar. egyház lélekszáma XVII. száz végén (Kelemen Lajos.) Volt-e Dávid Ferencz szinigazgató? (Kanyaró F.) 290. Miben hisznek a spanyolok? A jezsuiták. 291. A babyloniai kutatások. 292. A vallástörténelmi congressus. 293. Beöthy Zsolt. Törökök és arabok. A Szent-Bertalan éjre. 294. Macreadynek neje. Dézsi Mihály †. 295. Az északamerikai egyesült államok. Az erdélyi r. kath. statusgyűlés. 353. Dr. Zsilinszky M. 355. Az orsz. vallásgegyenl. szöv. 356. Loyson Hyacinthe. Dávid F. a „Protestant“ lapban. 358. A babyloniai kutatások. 361. Reformálható-e az islam? 362. Dickensről. Jubileum. 363.

Gyászhirek. 61. 117. 182. 295. 363.

Unitárius vallási könyvek:

Channing művei. Hat kötet. Egy kötet ára 2-40 kor. A Keresztény Magvető előfizetőinek postán küldve 1-50 kor. Kapható szerkesztőségünkénél, valamint a következők.

Unitárius Kis Tükör. Az unitárius egyház története, hitelvei, egyházalkotmánya és szertartásai. Ferencz József püspöktől. Harmadik átdolgozott kiadás. Ára 1-60 kor.

Egyházszerz. dolgozatok. Ferencz József püspöktől. Stein János könyvárúsnál.

Unitárius Káté. Ferencz József püspöktől. Ára 80 fillér.

Imakönyv templomi használatra. Albert János lelkésztől. Ára 4 kor.

A keresztény hittudomány összege. Az unitáriusok szerint. Latinból fordította Derzsi Károly. Ára 3 korona.

Unitárius kereszténység. Egyh. beszédek. Irta Péterfi Dénes. Ára Kókai Lajosnál Budapesten 3-20 kor.

A Jézus asztalánál. Beszédek és imák. Irta Péterfi Dénes. Ára Kókai Lajos bizományában Budapesten 3 korona.

Szabadelvü vallásos gondolkozás a XX. sz. kezdetén. Angolból ford. unitarius lelkészek és tanárok. Kiadta Ferencz József püspök. Ára 3 korona.

Isten és lélek. Armstrong A. Richardtól. Fordította Péterfi Dénes. Ára 3 korona.

Vallás és szabadság. Angolból ford. unitar. lelkészek és tanárok. Kiadta Ferencz József püspök. Ára 3 kor.

Chrysostomos két beszéde. Fordította Péterfi Dénes. Ára 1 korona.

KERESZTÉNY MAGVETŐ.

XLIII. évf.

Januarius—Februarius.

1-ső füzet.

A pápaság és a modern katholicismus.

A pápaság középkori intézmény és bezárt rendszer. Nagy hatalom a multban és uralkodó ma is sok ezer lélek felett. Sőt a socialistikus pártoknak minden hatalom, minden tekintély ellen irányzott törekvései és a társadalmi élet minden viszonyára nézve megindított gépies egyenlősítősei mintha a pápaság számára növelnék most a tért, hatalmának kiterjesztésére. De gondolkozó, a jelen pillanaton túltekintő hű keresztény katolikuskok aggodalommal vannak a jövőt illetőleg eltelve; mert ha egyes jelenségek nemleges alakban kedvezőknek is látszanak a pápaságra nézve, de sokkal számosabbak az olyan körülmények, a melyek helyzetét a jövőben kétségessé teszik. Ott áll az újkori mivelttség tényleges nagyszerűségeivel, e folyton előrehaladó tudományyal, e tudomány-terjesztette tisztább ismeretekkel, homálytalanabb világossággal, magáról a vallásról, a kereszténységről magasabb, szellemibb felfogással. És a pápaság e miveltségen kívül vagy azzal szemben . . .

Magatartása a legsajátosabb és abból a legkülönösebb helyzetek származnak. Az utóbbi kétszáz évben a pápaság történelmében két ellenkező dolog találkozik össze ismételten. Minden ténynyel, mely győzelmét, hatalmának növekedését jelenti az egyházban, egy másik tény jár együtt, mely befolyásának csökkenésére mutat az államban, a gondolat világában s a polgári életben. Mikor Rómában csalhatatlanságát, dogmatikai istenítését kimondják, ugyanakkor eltűnni látja a világ a pápaság világi hatalmának utolsó nyomait is; mikor felmagasztaltatik a főpap, ugyanakkor megsemmisül benne a világi fejedelem.

Ez egymással ellenkező két dolognak összetalálkozása ugyanegy okból származik, a természetfeletti tekintély és a theokratia elvéből, mely a mikor teljes hatalmat biztosít a